

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till utredningen om personuppgiftsbehandling i ärenden om stöd till det civila samhället (Ku 2020:02)

Beslut vid regeringssammanträde den 12 november 2020

Ändring i uppdraget

Regeringen beslutade den 29 oktober 2020 kommittédirektiv om personuppgiftsbehandling i ärenden om stöd till det civila samhället (dir. 2020:113). Den särskilda utredaren får nu i uppdrag att även analysera och ta ställning till inrättande av en stödfunktion som ska kunna bistå myndigheter vid en fördjupad granskning av en bidragssökande organisation eller av annan offentligt finansierad verksamhet.

Utredaren ska bl.a.

- kartlägga behovet av och förutsättningarna för att inrätta en stödfunktion som på ett rättssäkert sätt ska kunna bistå med samråd för fördjupade granskningar vid bidragsgivning och av annan offentligt finansierad verksamhet, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2021. Ett delbetänkande som avser delarna i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 1 augusti 2021.

Uppdraget att utreda behovet av en stödfunktion för granskningar vid bidragsgivning och av offentligt finansierad verksamhet

Under ett tiotal år har forskare, journalister och myndigheter granskat hur organisationer inom det civila samhället samt aktörer inom den offentliga sektorn har använt statliga och kommunala medel till antidemokratisk verksamhet. I några fall har organisationer ålagts att betala tillbaka de medel de har fått. Det är ytterst angeläget att offentliga medel inte betalas ut till organisationer inom det civila samhället eller till aktörer inom den offentliga sektorn som på olika sätt kan understödja våldsbejakande extremism, terrorism eller annan antidemokratisk verksamhet. Ett viktigt steg är att förtydliga demokrativillkoret i statlig bidragsgivning.

Säkerhetspolisen har i sitt remissvar till betänkandet Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället (SOU 2019:35) föreslagit att det, som ett komplement till utredningens förslag om en förstärkt uppgift för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) att stödja de bidragsgivande myndigheterna i tillämpningen av det nya demokrativillkoret, inrättas ett särskilt kunskapscentrum. Centrumet ska enligt Säkerhetspolisens förslag besitta särskild kompetens om aktörer, våldsbejakande extremism och antidemokratiska miljöer. Bidragsgivande myndigheter ska kunna vända sig dit för samråd vid en utökad granskning av bidragssökande organisationer och offentligt finansierade aktörer. I remissvaret till betänkandet Nya villkor för skolor med konfessionell inriktning (SOU 2019:64) framhåller Säkerhetspolisen att ett kunskapscentrum även skulle kunna användas av andra myndigheter i svåra bedömningar av om demokrativillkor eller liknande krav är uppfyllda för offentligt finansierad verksamhet. I dag vänder myndigheter och kommuner sig till Säkerhetspolisen, men i de flesta fall omfattas sådana uppgifter som Säkerhetspolisen har tillgång till och som kan inverka på bedömningen av ekonomiskt stöd av sekretess enligt 18 kap. 2 § och 35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Det finns en pågående samverkan mellan myndigheter i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Center mot våldsbejakande extremism (CVE) som inrättades vid Brottsförebyggande rådet 2018 har som en av sina huvuduppgifter att samla och sprida kunskap som är baserad på forskning och beprövad erfarenhet om förebyggande av våldsbejakande extremism och att verka för en kunskapsbaserad praktik. CVE ska även verka för en högre grad av effektivitet och samordning i det förebyggande

arbetet. Redan i dag kontaktar kommuner och myndigheter CVE om de har frågor om organisationer som söker bidrag.

För att en funktion ska kunna utgöra ett stöd för andra myndigheter i att granska aktörer som ansöker om offentliga medel är det av central vikt att den fördjupade granskningen genomförs på ett rättssäkert sätt. Det gäller granskning av en bidragssökande organisation eller av annan offentligt finansierad verksamhet samt uppgiftsinhämtning och samverkan mellan myndigheter i dessa frågor. Förutsättningarna för att inrätta en stödfunktion till myndigheter och kommuner i enlighet med Säkerhetspolisens förslag behöver utredas närmare, både när det gäller vilka uppgifter som ska utföras och i relation till samtliga berörda aktörer. En stor del av den information som skulle kunna ligga till grund för bedömningar av antidemokratisk verksamhet finns i öppna källor, till exempel på olika digitala plattformar. På samma sätt som den information som myndigheter kommer att hantera i bedömningar av demokrativillkoret kan information om att företrädare agerat på ett sätt som understödjer extremism, terrorism eller annan antidemokratisk verksamhet innehålla känsliga uppgifter om företrädaren. Det kan exempelvis förekomma uppgifter som kan avslöja etniskt ursprung, politiska åsikter eller religiös övertygelse.

Utredaren ska därför

- analysera och ta ställning till om en stödfunktion bör inrättas med uppgift att bistå med samråd vid en fördjupad granskning av bidragssökande organisationer eller annan offentligt finansierad verksamhet, och om inte, hur detta behov i stället ska tillgodoses,
- om det finns behov av en sådan stödfunktion, analysera funktionens uppgifter i relation till det uppdrag som i betänkandet Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället föreslås ges till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, till samtliga myndigheter och enskilda organ som berörs av ett förstärkt demokrativillkor i bidragsgivning och till de myndigheter på nationell och lokal nivå som beviljar tillstånd för offentligt finansierad verksamhet,
- analysera vilka uppgifter funktionen ska utföra och vilken typ av information den ska hantera,
- analysera vilka bestämmelser för personuppgiftsbehandling som behövs för att stödfunktionen ska kunna utföra sitt uppdrag och för att

uppgifter om organisationers eller andra aktörers verksamhet ska kunna överlämnas från en myndighet till en annan,

- analysera vilka omständigheter som bör föranleda en fördjupad granskning och definiera vad en sådan granskning bör omfatta,
- analysera behovet av bestämmelser som rör sekretess,
- lämna förslag på var stödfunktionen bör placeras och t.ex. överväga en placering vid Brottsförebyggande rådet inom ramen för Center mot våldsbejakande extremism, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska redovisa verksamhetsmässiga, ekonomiska och personella konsekvenser av de förslag som lämnas.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2021. Ett delbetänkande som avser delarna i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 1 augusti 2021.

(Kulturdepartementet)